

Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirmede Avrupa Politikaları ve Uygulamalar

European Policy and Practices in Training Foreign Language Teachers

İsmail Hakkı MİRİCİ*

ÖZ: Avrupa Konseyi, ortak kararlarla tüm üye devletlerdeki eğitim sistemlerinde ortak uygulamalara dayalı Avrupalı bir eğitim sistemini yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Bu yaygınlaştırma politikası içerisinde ortak bir sisteme dayalı yabancı dil öğretimi, öğrenimi ve yabancı dil öğretmeni yetiştirme uygulamaları da yer almaktadır. Yabancı dil öğretimi uygulamalarında ortak bir çerçeve program olarak “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı” (The Common European Framework of Reference for Languages), yabancı dil öğrenenlerin dil yeterliklerini standart bir biçimde kayıt altına almalarına ve gerektiğinde beyan etmelerine olanak sağlayan “Avrupa Dil Portfolyosu” (The European Language Portfolio) ve yabancı dil öğretmenliği programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının eğitim öğretim sürecindeki kazanımlarını ortak ölçütler çerçevesinde değerlendirmelerine olanak sağlayan “Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyanlar İçin Avrupa Portfolyosu” (European Portfolio for Student Teachers of Languages) geliştirilmiştir. Bu ortak Avrupalı sistemin sağlıklı biçimde yaygınlaşması ve standart uygulamalar haline gelmesi için Fransa’nın Strazburg kentinde bulunan Avrupa Konseyi Dil Politikaları Birimi ve Avusturya’nın Graz şehrinde bulunan Avrupa Modern Diller Merkezi çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmada, yabancı dil öğretmen adaylarına mesleki yeterliklerin kazandırılmasında ortak Avrupa standartlarının nasıl yansıtılabileceğine ilişkin konular ele alınmaktadır.

Anahtar sözcükler: Yabancı dil öğretmeni yetiştirme, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı, Avrupa Dil Portfolyosu, yabancı dil öğretmenliği okuyanlar için Avrupa portfolyosu

ABSTRACT: Council of Europe aims to disseminate a common European education system based on common practices in every member state. In this dissemination policy, there exist such issues as foreign language teaching, learning and foreign language teacher training practices based on a common system as well. The Common European Framework of Reference for Languages, CEFR as a common framework; the European Language Portfolio, ELP as a tool for recording and reporting the language competencies of language learners in a standardised manner; and the European Portfolio for Student Teachers of Languages, EPOSTL as a self-assessment tool for student teachers to evaluate their own achievements according to common standards in their education process have been developed. The Council of Europe Language Policy Division in Strasbourg, France and the European Centre for Modern Languages in Graz, Austria have been pursuing their works in order to disseminate and standardise this common European system successfully and fruitfully. In this study, the issues on how to reflect the common European standards on to professional achievements of the prospective foreign language teachers have been discussed.

Keywords: Foreign language teacher training, the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), the European Language Portfolio (ELP), European Portfolio for Student Teachers of Languages (EPOSTL)

1. GİRİŞ

Avrupa Konseyi, ortak kararlarla tüm üye ülkelerde ortak uygulamalara dayalı Avrupalı bir eğitim sistemini yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Avrupa’da çok dillilik ve çok kültürlülüğün yaygınlaştırılması amacıyla yeni politikaların üretilmesi sürecinde, ortak standartların kullanılması ilkesi göz önünde bulundurularak çok boyutlu bir yaklaşım benimsenmiştir. Böylece, Avrupa’da konuşulan dillerin yabancı dil olarak öğrenimi, öğretimi, değerlendirilmesi, beyanı ve yabancı dil öğretmeni eğitiminde ortak Avrupa ölçütlerinin ve uygulamalarının dikkate alınması gerekmektedir.

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, hakkimirici@gmail.com

Avrupa Konseyince, dillerin öğretimi, öğrenimi ve değerlendirilmesinde standart bir başvuru kaynağı olarak Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (The Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) geliştirilmiş ve 1990'ların sonlarından itibaren pilot uygulama süreci başlatılmıştır (Council of Europe, 2001a). Polonya'nın Krakow şehrinde 15- 17 Ekim 2000 tarihinde yapılan Avrupa Konseyine üye ülkelerin Milli Eğitim Bakanlarının 20. olağan toplantılarında da yabancı dil öğretim ilkelerini, dil becerilerini ve yeterliklerini Avrupa standartlarına göre betimleme ve buna uygun pedagojik uygulamaları tanıtmaya amacı taşıyan bu çerçeve programın yaygınlaştırılması kararı alınmıştır (Council of Europe, 2010).

Daha sonra, Türkiye de dâhil olmak üzere tüm Avrupa ülkelerinde ortak referans olarak kabul gören bu çerçeve programın sağlıklı ve standart biçimde yaygınlaşmasını sağlamak için bireylerin dil öğrenme süreci boyunca kendi dilsel ve kültürlerarası deneyim ve kazanımlarını ortak Avrupa standartlarına göre kendilerinin de değerlendirmelerine ve kayıt altına almalarına olanak sağlayan Avrupa Dil Portfolyosu (The European Language Portfolio, ELP) geliştirilmiş ve 2000 yılından itibaren bu portfolyonun da Avrupa'da yaygın kullanımı süreci başlatılmıştır (Council of Europe, 2011; Little, 2005; Mirici, 2000).

Yabancı dillerin öğrenimi, öğretimi, değerlendirilmesi ve yeterliklerin beyanına ilişkin ortak standartların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, Avrupa'da öğretmen eğitimi sürecinin de buna uygun hale getirilmesi gereksinimini doğurmuştur. Bu bağlamda, 2004- 2006 yılları arasında, yabancı dil öğretmenliği alanında öğrenim görmekte olan öğrenciler için standart bir özdeğerlendirme aracı olan Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyan Öğrenciler İçin Avrupa Portfolyosu (The European Portfolio for Student Teachers of Languages, EPOSTL) geliştirilmiştir. Böylece yabancı dil öğretmenliği alanında almış oldukları eğitim sürecinde kendi kazanımlarını ve öğretme yetkinliklerini Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programında tanımlanan dilsel yeterlikleri öğrencilerine kazandırabilme becerilerini, Avrupa Dil Portfolyosu mantığına göre kendilerinin değerlendirmesine olanak sağlanmıştır (Mirici 2014; Newby, 2012; Newby ve ark., 2007).

Yukarıda belirtilen ortak Avrupa ölçütlerinde ve ortak bir Avrupa sistemi içerisinde kazanılan dil yeterliklerinin, yine ortak bir Avrupa formatı içerisinde bireysel bir yetkinlik belgesi haline getirilmesi "Europass" ile sağlanmıştır (CEDEFOP, 2014; Mirici, 2014). Böylece bireyler mesleki yeterliklerinin yanı sıra, dil öğrenme sürecini ve yetkinliklerin beyanını da Avrupa'nın her yerinde ortak bir yaklaşım olarak benimsenen biçimde gerçekleştirecektir.

Ülkemizde yabancı dillerin öğretimi alanında lisansüstü düzeyde eğitimini sürdürmekte olan akademisyen adaylarının güncel yabancı dil öğretim politikaları hakkında bilgi sahibi olmaları son derece önemlidir. Yabancı dil öğretimi alanında çalışmalarını sürdüren bir akademisyen adayının uluslararası kaynaklardan etkin biçimde yararlanabilmesi, kendi çalışmalarını uluslararası ölçütlerde gerçekleştirebilme becerisini geliştirebilmesi ve alanları ile ilgili uluslararası ortak çalışma ve projelerde yer alabilmeleri ve uluslararası saygın bilimsel dergilerde alanları ile ilgili yayınlar yapabilmeleri için bu ortak kavramlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle bir yabancı dil öğretim programında yer alan dilsel, iletişimsel ve kültürlerarası yetkinlikleri geliştirmeye ilişkin tüm etkinlikleri ve bir yabancı dil öğretmeni yetiştirme programındaki alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür konularını yukarıda belirtilen ortak standartlarla ilişkilendirilebilmesi önem kazanmıştır.

Bu çalışmada amaç, yabancı dillerin öğretimi, öğrenimi, değerlendirilmesi ve beyanı için geliştirilmiş olan ortak Avrupa ölçütlerini tanıtarak yabancı dil öğretmeni yetiştirmede bu ortak ölçütlerin kullanımına ilişkin öneriler sunmaktır.

1.1. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (ADÖÇEP)

Bir Avrupa Konseyi çalışması olarak, Avrupa Vatandaşlığı için Dil Öğrenme Projesi (Language Learning for European Citizenship) 1989-1996 yılları arasında gerçekleştirildi. Proje ürünü olarak Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı – ADÖÇEP (Common European Framework of Reference for Languages – CEFR) tanıtıldı (Council of Europe, 2014).

Avrupa dillerinin öğretiminde ortak ölçüt ve uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla geliştirilen ADÖÇEP, yabancı dil öğretimi ve öğrenme düzeyleri için bir göstergeler tablosunu ve geçerliliği onaylanmış dil yeterliliği ölçütlerini içerir. Bu yeterlilik ölçütleri Avrupa dillerinin öğretiminde ve değerlendirilmesinde bir standart ortaya koymaktadır. Buna göre dil yeterlik ölçütleri hedef dili öğrenmeye yeni başlayanlar için A1 ve A2, bağımsız kullanıcılar için B1 ve B2, yetkin kullanıcılar için de C1 ve C2 olarak belirlenmiştir. Dil becerileri ise dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü üretim ve yazma olarak beş grupta toplanmıştır. Aşağıdaki örnekte verildiği gibi, her bir düzey her bir beceri için tek tek tanımlanmıştır (bkz. Tablo 1).

Tablo 1: ADÖÇEP dil düzeyi ve beceri tanım örneği

ADÖÇEP Düzeyleri	DİNLEME BECERİSİ TANIMLARI
A1	Benimle, ailemle ve yakın çevremle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.
A2	Beni doğrudan ilgilendiren konularla ilişkili kalıpları ve çok sık kullanılan sözcükleri anlayabilirim. (Örneğin; En temel kişisel ve ailevi bilgiler, alışveriş, yerel çevre, meslek). Kısa, net, basit ileti ve duyurulardaki temel düşünceyi kavrayabilirim.
B1	İş, okul, boş zaman vb. ortamlarda sürekli karşılaşılan bildik konulardaki net, standart konuşmanın ana hatlarını anlayabilirim. Güncel olaylar ya da kişisel ilgi alanıma giren konularla ilgili radyo ve televizyon programlarının çoğunun ana hatlarını yavaş ve net olduğunda anlayabilirim
B2	Güncel bir konu olması koşuluyla uzun konuşma ve sunumları anlayabilir, karmaşık tümcelerle yapılan tartışmaları takip edebilirim. Televizyon haberlerini ve güncel olaylara ilişkin programların çoğunu anlayabilirim. Standart dilin kullanıldığı filmlerin çoğunu anlayabilirim.
C1	Açıkça yapılandırılmamış ve ilişkiler açıkça belirtilmemiş sadece ima edilmiş olsa bile uzun konuşmaları anlayabilirim. Televizyon programlarını ve filmleri fazla zorluk çekmeden anlayabilirim.
C2	İster canlı ister yayın ortamında olsun, hiçbir konuşma türünü anlamakta zorluk çekmem. Sadece normal anadili konuşma hızında ise, aksana alışabilmem için biraz zamana ihtiyacım olabilir.

Uluslararası, kullanıcı dostu, esnek, dogmatik olmayan ve eylem odaklı özelliklerine sahip olan ADÖÇEP’de tanımlanan bu düzey ve becerilerin kazandırılabilmesi için hedef dilin öğretim programında yer alması beklenen sözcük, yapı ve dilsel işlevlere ilişkin içerik olarak da referans kaynaklar sunulmaktadır. Bunlar, A1 düzeyi için Breakthrough, A2 düzeyi için Waystage, B1 düzeyi için Threshold ve B2 düzeyi için Vantage’dır. C1 düzeyi “etkili kullanım yetkinliği” ve C2 düzeyi de “hedef dili kullanmada tam hâkimiyet” olarak yansıtılmaktadır (Council of Europe, 2001a; Trim, 2009; van Ek & Trim, 1998a, 1998b, 2001). Ayrıca, kullanıcılarına eğitim uygulamaları olarak bazı ilkeler dikkat çekmektedir. Bunların “özerk öğrenme”, “öz değerlendirme” ve “kültürel çeşitlilik” olarak sıralanabilir.

Eylem odaklı bir yaklaşıma sahip olduğu anlaşılan ADÖÇEP’in yukarıdaki özellikleri dikkate alındığında betimsel, pedagojik ve resmi anlamda üç işlevinin olduğu görülmektedir. Hedef dilde becerileri ve düzeyleri içeriklerini vererek betimlemekte; öğretme- öğrenme ve ölçme amaçlı ilkeler sunarak pedagojik destek sağlamakta ve Avrupa bağlamında uluslararası

boyutta tanınırlığı ve uygulanabilirliği nedeniyle de resmi bir çerçeve program özelliği taşımaktadır (Mirici, 2014)

1.2. Avrupa Dil Portfolyosu (ADP)

Avrupa Dil Portfolyosu (ADP), dil öğrenenlerin dil sınıflarında ve sınıf dışındaki gerçek yaşamda kendi hedef dilini öğrenme sürecine ilişkin dilsel ve kültürlerarası kazanımlarını ve deneyimlerini kayıt altına aldığı ve gerektiğinde Avrupa ölçütlerine göre anlaşılır biçimde beyan etmesine olanak sağlayan bir özdeğerlendirme aracıdır (Little 2001; Mirici, 2000).

Yaş gruplarının özelliklerine olduğu gibi, çeşitli meslek gruplarına göre de geliştirilebilmesi mümkün olan bir ADP modeli üç ana bölümden oluşur. Bunlar, Dil Özgeçmişi, Dil Pasaportu ve Dosya olarak standart biçimde geliştirilmektedir. Aşağıda bir ADP modelinin bölümleri ve içerikleri verilmektedir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2: ADP bölüm ve içerikleri

Bölümler	İçerik
Dil Özgeçmişi	-kendisi hakkında farkındalık (öğrenmeyi öğrenme) -kültürlerarası deneyimler -“yapabilirim” ifadeleri (kendini değerlendirme)
Dil Pasaportu	-Konuştuğu diller ve düzeyi ile ilgili bazı kişisel bilgiler -Avrupa Konseyi’nce geliştirilmiş dil düzeyi göstergeleri
Dosya	-sertifika, diploma, proje örnekleri, ödevler, vb.

Öğrenenlerin kendi dil öğrenme süreçlerinde bir öğrenen olarak kendilerine ilişkin farkındalıklarını artıran, öğrenmede sorumluluk almalarına, dilsel ve kültürel kazanım ve deneyimlerini kayıt altına almalarına olanak sağlayan ADP, bu özellikleriyle öğrenenin üst biliş yeterliklerini geliştirmesine ve hedef dili bir “ders” olarak değil, kendi bireysel gereksinimleri için bir “iletişim aracı” olarak öğrenmesine ve kullanmasına katkı sağlamaktadır (Little, 2005; Mirici 2014).

1.3. Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyanlar İçin Avrupa Portfolyosu (YADÖAP)

YADÖAP (EPOSTL), yabancı dil öğretmenliği okuyan öğrencilerin eğitim öğretim sürecindeki bilgi ve becerilerine ilişkin kazanımlarını kayıt altına almalarına olanak sağlayan bir özdeğerlendirme aracıdır (Newby ve ark., 2007). Bir Avrupa portfolyosu olarak YADÖAP, Kelly ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen Avrupa Yabancı Dil Öğretmeni Eğitimi Profiline yanı sıra, ADÖÇEP ve ADP uygulamaları ile benzer ilkelere ve amaçlara sahiptir. Yabancı dil öğretmenliği programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının mesleki eğitim sürecinde kazanımları hakkında farkındalık yaratan, öğretmen adaylarının eğitim sürecinde özerk öğrenenler olarak kendilerine hedef koymalarına olanak sağlayan YADÖAP aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır.

- Kişisel görüşler: Eğitime başlarken öğretmenlikle ilgili genel sorulara verilen yanıtları içerir.
- Özdeğerlendirme: Yabancı dil öğretmenlik bilgi ve becerilerine ilişkin 193 adet «yapabilirim» ifadesini içerir.
- Dosya: Öğretmenlik eğitimi sürecinde ürettiği örnek belge ve materyalleri içerir.

Ayrıca, kullanıcıya kolaylık sağlamak amacıyla portfolyoda kullanılan sözcüklerin tanımlarını veren bir *terimler sözlüğü* ile bir *kullanıcı rehberi*ni içerir (Mirici, 2014; Mirici & Hergüner, 2014; Newby, 2012).

Yabancı dil öğretmenliği okuyan öğrenciler, Avrupa Modern Diller Merkezi (European Centre for Modern Languages) web sitesinden (www.ecml.at) ücretsiz olarak edinebilecekleri YADÖAP'ı öğrenim yaşantıları boyunca kendilerini değerlendirmek amacıyla kullanabilirler. Her bir bölümü özel amaçla geliştirilen bu Avrupa'lı özdeğerlendirme aracını kullanan öğretmen adayları mesleki gelişimlerini ve eğitim öğretim sürecindeki kazanımlarını hem kayıt altına alabilirler ve hem de gerektiğinde bir başkasıyla paylaşarak görüş alışverişinde bulunabilirler. Bu bağlamda gelecekte öğrencilerine kazandırmaları beklenen üstbilis öğrenme stratejilerini kendileri öğrencilik yıllarında uygulamış olacaklardır. Ayrıca, öğrencilerine dil öğrenenler için geliştirilmiş olan ADP'yi kullandırması beklenen öğretmen adayları, yine öğrencilik yıllarında kendileri benzer özellikte olan YADÖAP'ı kullanarak portfolyo kullanımı ve özdeğerlendirme konusunda deneyim ve bilgi edinmiş olacaklardır.

1.4. Europass

Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilmesi sağlanan ve Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) tarafından yaygınlaştırma politikaları ve uygulamaları gerçekleştirilen Eropass, bireylerin iş veya eğitim amaçlarına uygun biçimde, dilsel ve mesleki beceri ve yeterliliklerini yansıtmalarına ve eğitim aldıkları kurumların program içeriğini ulusal ve uluslararası boyutta anlaşılır biçimde tanımlamalarına olanak sağlayan bir belgeleme sistemidir (CEDEFOP, 2014).

Europass Özgeçmişi, Europass Dil Pasaportu, Europass Hareketlilik, Sertifika ve Diploma Ekleri bölümlerinden oluşan bu belgeleme sistemi Avrupa ülkelerinde yaygın biçimde kullanılmaktadır. Ülkemizde Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından koordine edilen Europass'ın yaygın kullanımını sağlamak için Sendikalar, İŞKUR, Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK işbirliği yapmaktadır.

1.5. Türkiye'de Durum

Avrupa'da yabancı dil öğrenimi, öğretimi, değerlendirilmesi, beyanı ve öğretmen yetiştirme uygulamalarının ülkemizde yaygınlaştırılması çalışmaları sürmektedir. Bu çalışmaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Üniversitelerin yabancı dil öğretmeni yetiştiren programlarda yaygın biçimde olmasa da **YADÖAP** kullanılmakta ve akademik anlamda bu portfolyo ile ilgili araştırmalar ve projeler gerçekleştirilmektedir. Bu projelerden birisi olan EFUESTE Erasmus plus kapsamında sürdürülmekte ve www.efueste.eu web adresinden erişime sunulmaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı 10-14 ve 15-18 yaş grubu ADP modellerine <http://adp.meb.gov.tr> web sitesi üzerinden ücretsiz erişim sağlamıştır. Devlet okullarında 2014 Eylül ayı itibarıyla yaklaşık 73 bin öğrenci bu ADP modellerini kullanmaktadır.
- Yüksek Öğretim Kurulu, ADÖÇEP ve ADP'yi Eğitim Fakültelerinin İngilizce Öğretmenliği programlarındaki "Özel Öğretim Yöntemleri I" dersine konu olarak eklemiştir.
- Üniversiteler, ADÖÇEP ve ADP konulu çeşitli ulusal ve uluslar arası projeler geliştirmişlerdir. Bazı üniversiteler öğrencilerinin yaş gruplarına uygun çeşitli ADP modelleri kullanmakta ve büyük çoğunluğu Europass için gereksinim duyulan Diploma ve Sertifika ekleri vermektedir.
- Özel kurslar ADÖÇEP ilkelerini benimsemiş ve Avrupa Dil Portfolyosu modellerini kurumlarındaki program kapsamında kullanmaktadır.
- Mesleki Yeterlilik Kurumunda Europass birimi kurulmuştur, yaygınlaştırma çalışmaları sürdürülmektedir (www.myk.gov.tr). ADÖÇEP düzeyleri, mesleki dil yeterlilikleri için standart oluşturmuş ve Avrupa Dil Portfolyosu kullanılan dil kurslarının sertifikaları mesleki dil belgesi

olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Europass kullanıcıları için tüm belgeler <http://www.europass.gov.tr/> web sitesinde erişime açık hale getirilmiştir.

➤ Ülkemizde aşağıdaki ADP modelleri geliştirilerek Avrupa Konseyi Dil Politikaları Birimine akredite ettirilmiştir (<http://www.coe.int/t/dg4/education/elp>).

Tablo 3: Ülkemizdeki ADP modelleri ve onay numaraları

ADP Modelleri	Avrupa Konseyi Onay No
MEB 15-18 yaş grubu	47.2003
TÖMER Yetişkin Modeli	56.2004
Bilfen 10-14 yaş grubu	79.2006
MEB 10-14 yaş grubu	80.2006
Bilfen 5-9 yaş grubu	85.2007
ITU 7-9 yaş grubu	114.2010
ITU 10-14 yaş grubu	115.2010
AKD yetişkin kursiyerler	2012.R006
Ankara Maya Koleji 7-14 yaş grubu	2013.R008

2. YÖNTEM

Nitel bir araştırma modeline sahip olan bu çalışmada geniş bir alan taraması yapılarak konu ile ilgili resmi belgelerin yanı sıra, çeşitli bilimsel çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda ADÖÇEP, ADP, Europass ve EPOSTL ile ilgili Avrupa Konseyi tarafından yayımlanan basılı ve dijital dokümanlar toplanarak tasnif edilmiş ve veriler bu kayıtlı belgeler ve bilimsel dergilerde yayımlanmış olan diğer makalelerle birlikte betimsel analizleri yapılarak çözümlenmiştir.

3. BULGULAR

Çalışma sonunda elde edilen bulgular, Avrupa’da her alanda olduğu gibi, İngilizce öğretmeni yetiştirme konusunda da ortak ölçütlerin belirlendiğini göstermektedir. Ayrıca, bu ölçütlere uygun betimleyicilerin oluşturulduğu, gerek hedef dili kullanan ve gerekse öğrenenler olarak öğretmenlerin kendi yeterliklerini ortak Avrupa ölçütlerine göre değerlendirmelerine ve gereksinim duyulduğunda bu yeterliklerini uluslararası bağlamda kabul görür biçimde beyan etmelerine olanak sağlanmıştır (Council of Europe 2000, 2001a, 2001b, 2001c, 2002, 2003).

Dili öğrenen ve öğrenenler olarak ortak referans A1- C2 aralığında Dinleme’den Yazma’ya kadar tüm becerilerde “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı” (The Common European Framework of Reference for Languages); hedef dili kullananlar olarak yine bu çerçeve programdaki düzeyleri ve becerileri kayıt altına alan ve gerektiğinde beyan etmede kullanılan “Avrupa Dil Portfolyosu” (The European Language Portfolio); İngilizce Öğretmenliği programındaki mesleki, dilsel ve kültürlerarası kazanımlarını bireyin kendisine değerlendiren “Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyan Öğrenciler İçin Avrupa Portfolyosu” (European Portfolio for Student Teachers of Languages); ve tüm bu standart mesleki ve dilsel niteliklerin bir beyan sistemi içerisinde kayıt altına alınmasına ve bildirim aracı olarak kullanılmasına olanak sağlayan Europass, Avrupa politikalarının uygulamaya yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır (Little 2001, 2005; Mirici 2000, 2014; Newby 2012; Schearer 2000).

Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerin Milli Eğitim Bakanlarının Polonya’nın Krakow kentinde 15- 17 Ekim 2000 tarihinde gerçekleştirdikleri 20. toplantılarının ardından, 200’den fazla Avrupa Dil Portfolyosu modeli geliştirilmiş ve Avrupa Konseyi’ne onaylatılmıştır. Ayrıca Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı tüm Avrupa’da ortak yabancı dil öğretimi,

öğrenimi ve değerlendirmesi referans kaynağı olarak yaygın biçimde kullanılmaktadır. Avrupa Modern Diller Merkezi tarafından koordine edilen “Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyanlar İçin Avrupa Portfolyosu” uygulamaları başarılı bir biçimde yaygınlaştırılmıştır. Avrupa genelinde Europass bir beyan aracı olarak kabul görmüştür (Mirici, 2014).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Çok dilli ve çok kültürlü Avrupa hedeflerine ulaşmada en önemli araç olan yabancı dil öğretimi, bireylerin kendi öğrenme süreçleri ile ilgili sorumluluk almalarına ve hedef dili ortak ölçütler çerçevesinde etkili bir biçimde kullanmaya odaklıdır. Öğrenilen yabancı dilin bir sınıf içi ders etkinliği değil, sınıf dışı ortamlarda bireysel iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bir iletişim aracı olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle gerek öğrenme, gerek öğretme ve gerekse değerlendirme süreçlerinde öğrenen odaklı ve öğrenenin hedef dili etkili bir biçimde kullanmasına olanak sağlayan bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım, eylem odaklı, üst biliş becerilerinin kullanıldığı, öz değerlendirme etkinliklerinin yer aldığı ve tüm gelişim sürecinin ortak bir sisteme dayalı olarak kayıt altına alındığı ve bu ortak sisteme uygun biçimde beyan edildiği genel uygulamalar gerektirmektedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, yabancı dil eğitiminde ortak bir çerçeve program olarak, “özerk öğrenme”, “özdeğerlendirme” ve “kültürel çeşitlilik” ilkelerini yansıtan ADÖÇEP benimsenmiştir. Ayrıca, öğrenenin bu ilkeleri içselleştirebilmesi için ortak bir standart özdeğerlendirme aracı olan ADP geliştirilmiştir. Bu uygulamaların yabancı dil öğretmeni yetiştirme sürecinde de anlaşılır hale gelmesi için program içerikleri güncelleştirilmiş ve yabancı dil öğretmenliği okuyan öğrenciler için ADP’ye benzer bir özdeğerlendirme aracı olan EPOSTL geliştirilmiştir (http://archive.ecml.at/mtp2/fte/pdf/C3_Epostl_E.pdf). Burada temel amaç, öğretmen eğitiminde Avrupa standartlarını uygulamaktır (http://www.atee1.org/eu_policies_on_te). Yabancı dil öğretmeni yetiştirmede, toplumda etkili, gelecek kuşakları yetiştirmede başarılı, çok yönlü, mesleki gelişime açık, yenilikçi ve evrensel bilimsel bilgiye ulaşabilen öğretmenler yetiştirme ilkelerini yaşama geçirmeyi amaçlayan Avrupa Konseyi, bu amaçla yeterliklerin anlaşılabilir, standart bir uygulamayla değerlendirilebilir ve gözlemlenebilir olması için hem bir kayıt aracı olan hem de bir özdeğerlendirme sistemi olan EPOSTL’in kullanımını teşvik etmektedir (Newby, 2012; Newby ve ark., 2007).

Bu arada, yeterliklerini kayıt altına alan öğretmen adaylarının bu yeterliklerini Avrupalı bir yaklaşımla belgelendirebilmeleri için de bir Europass belgesi oluşturmaları yeterli olacaktır. Avrupalı bir yabancı dil öğretmeni, ADÖÇEP ölçütlerini ve ADÖÇEP’in pedagojik ve betimsel özelliklerini kavrar, ADP’nin dil öğrenenlere katkısını ve dil öğrenme sürecine etkisini bilir, öğrencilik yıllarında EPOSTL kullanarak mesleki açıdan yetkinliklerini değerlendirir ve sonuç olarak da Europass belgeleme sistemini kullanarak dilsel ve mesleki yetkinliklerini kayıt altına alır.

Avrupa Konseyi üyesi olan ve Avrupa Birliği üyeliği sürecinde bulunan ülkemiz, Avrupa ölçütlerini her alanda uygulamayı bir politika haline getirmiştir. Bu nedenle Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen öğretmen eğitimi politikaları da her anlamda doğru biçimde uygulamaya alınmalıdır. Halen Avrupa Dil Portfolyosu uygulamaları tam anlamıyla yaygınlaşmamış, EPOSTL kullanımına başlanmamış, Europass kullanımının yaygınlaşması ise istenen düzeye ulaşmamıştır. Bu konularda gerek Milli Eğitim Bakanlığımız ve gerekse Yüksek Öğretim Kurumu’nun tam anlamıyla harekete geçmediği gözlenmektedir.

Avrupa’da yabancı dil öğretmeni eğitiminde her türlü dilsel ve mesleki yeterliliğin eğitim süreci içerisinde bireylerin kendisi tarafından da değerlendirilmesi, bu yeterliklerin standart bir biçimde kayıt altına alınması ve gerektiğinde kabul edilir bir yöntemle beyan edilmesi ilkeleri

benimsenmiştir ve yaygın biçimde uygulanmaktadır. Avrupa Komisyonu, öğretmen yeterlikleri ve niteliklerine ilişkin raporunda standartlaşmanın gerekliliğini vurgulamaktadır (European Commission, 2014). Bu uluslararası kabul görmüş ve başarısı kanıtlanmış politikalar göz önünde bulundurularak ülkemizde yabancı dil öğretmeni yetiştirme uygulamalarının da gözden geçirilmesi ve bu politikalara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, gerek Milli Eğitim Bakanlığı'nın ADÖÇEP ve ADP uygulamalarının okullarımızda yaygınlaşmasını sağlaması, gerek Yüksek Öğretim Kurumunun eğitim fakültelerinin ilgili programlarında yapacağı yenilikler ve gerekse öğretmen istihdamında kurumların mesleki ve dil yeterlikleri ile ilgili beklentilerini gözden geçirmeleri bu süreçte katkı sağlayacaktır.

5. KAYNAKLAR

- CEDEFOP (2014). *Europass*. [Çevrim-içi: europass.cedefop.europa.eu/tr/home], Erişim tarihi: 22.06.2014
- Council of Europe (2000). *European language portfolio (ELP): Principles and guidelines*, Document DGIV/EDU/LANG, (2000) 33, Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (2001a). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Council of Europe (2001b). *European language portfolio*, Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (2001c). *A Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment—a general guide for users*, Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (2002). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment language examining and test development*, Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (2003). *Relating language examinations to the Common European Framework*, Strasbourg, Council of Europe.
- Council of Europe (2010). *Resolution on the European Language Portfolio*. [Çevrim-içi: http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/elp-reg/key_reference_documents/key_reference_EN.asp], Erişim tarihi: 22.06.2014
- Council of Europe (2014). *Education and languages, language policy*. [Çevrim-içi: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/historique_en.asp], Erişim tarihi: 22.06.2014
- Council of Europe (2011). *European Language Portfolio*. [Çevrim-içi: <http://www.coe.int/t/dg4/education/elp>], Erişim tarihi: 22.06.2014
- European Commission (2014). *Common principles for teacher competences and qualifications*. [Çevrim-içi: http://www.atee1.org/uploads/EUpolicies/common_eur_principles_en.pdf], Erişim tarihi: 22.06.2014
- Kelly M., Grenfell M., Allan R., Kriza C. & McEvoy, W. (2004). *European profile for language teacher education – a frame of reference*. Southamton: University of Southamton.
- Little, David, (2001). *The European Language Portfolio in use: nine examples*, Strasbourg, Council of Europe.
- Little, D. (2005). The Common European Framework and the European Language Portfolio: involving learners and their judgments in the assessment process. *Language Testing*, 22 (3): 321-336.
- Mirici, I. H. (2000). “European Language Portfolio: A tool for a common language education policy in Europe”. *Journal of Interdisciplinary Education*, 6(1): 161-166.
- Mirici, İ. H. (2014). *The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the European Language Portfolio (ELP)* in S. Çelik (Ed.) *Approaches and Principles in English as a Foreign Language (EFL) Education*. Ankara: Eğiten.
- Mirici, İ.H., Hergüner, S. (2014). *Dissemination of the EPOSTL and raising awareness at teacher training departments in Turkey*. “Crossing Continents: EPOSTL around the world”. 18-19 Şubat 2014. Graz, Avusturya.
- Newby D., Allan R., Fener A.B., Jones B., Komorowska H. & Kristine Soghikyan K. (2007). *The European Portfolio for student teachers of languages*. [Çevrim-içi: http://archive.ecml.at/mtp2/fte/pdf/C3_Epostl_E.pdf], Erişim tarihi: 22.06.2014

- Newby, D. (2012). *Insights into the European Portfolio for student teachers of languages (EPOSTL)* Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Scharer, Rolf. (2000). *Final report A European Language Portfolio pilot project phase 1998– 2000*, DGIV/EDU/LANG (2000) 31rev, Strasbourg, Council of Europe.
- Trim, J. (2009). *Breakthrough specification*. [Çevrim-içi: <http://www.ealta.eu.org/resources.htm>], Erişim Tarihi: 22.06.2014
- Trim, J., van Ek. (1998a). *Waystage*. Cambridge: CUP.
- Trim, J., van Ek. (1998b). *Threshold*. Cambridge: CUP.
- Trim, J., van Ek. (2001). *Vantage*. Cambridge: CUP.

Extended Abstract

Globalised world has led to internationalization, and consequently, developing internationally recognized standards have become the realities of governments to be able to make use of global resources in an efficient and pragmatic way. For this purpose, ministries, universities, unions and individuals have been investigating and adopting common international standards into their products and services. Therefore, individuals aim to document their educational and professional abilities in an internationally recognized manner to be better understood and to be able to achieve their personal goals. Foreign language teaching professional is closely following such a standardized and common system in different parts of the world.

As one of the largest and the most successful organizations in terms of introducing and disseminating common standards, the Council of Europe aims to disseminate a common European education system based on common practices in every member state. It has developed the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) as a common framework; the European Language Portfolio (ELP) as a tool for recording and reporting the language competencies of language learners in a standardised manner; and the European Portfolio for Student Teachers of Languages (EPOSTL) as a self-assessment tool for student teachers to evaluate their own achievements according to common standards in their education process. The Council of Europe Language Policy Division in Strasbourg, France and the European Centre for Modern Languages in Graz, Austria have been collaboratively pursuing their works in order to disseminate and standardise this common European system successfully and fruitfully. Furthermore, the European Commission has introduced a common documentation system for professional and language abilities called Europass.

The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) has been proved to have descriptive, pedagogical and official functions as a common foreign language framework for learners, teachers and testers. The Council of Higher Education in Turkey has placed this European document as one of the teaching subjects in the teacher training programs in the Faculties of Education. The European language Portfolio (ELP), which has three components, has become a commonly recognised self-assessment tool for learners with its biography, passport and dossier sections. The Ministry of Education has developed two models; some other private schools and language schools in Turkey have developed various ELP models, all of which have been accredited by the Council of Europe Language Policy Division in Strasbourg, France. Similarly, the EPOSTL, which is a common European self-assessment tool for student teachers of languages, is a practical tool to reflect the professional standards of European teachers of foreign languages and the descriptors in the EPOSTL are adaptable to Turkish context of foreign language teacher training programs.

Therefore in a teacher training process based on the common European standards concerning academic achievements, student teachers in Turkey should learn the philosophy of the CEFR in detail, understand the relationship between the CEFR based theory and the ELP based practices; determine some problems in the implementation of the CEFR and the ELP based language teaching programs; introduce some practical solutions to these problems; develop some sample teaching materials as good examples for a CEFR and ELP based classes; increase awareness for teachers to be prepared to meet the communication needs of their students not only as the learners but as the users of the target language, discover the

significance of the learner autonomy; self assessment and cultural diversity in language learning process; discover how to better create a team soul together to find out solutions to the problems in our educational contexts. Meanwhile, concerning socio-cultural achievements they should learn a lot about world cultures; learn how people from different parts of the world can be like members of a real family; understand there is no big difference between people's reasons and time for fun and sorrow regardless of their locations as their linguistic, communicative and intercultural competences besides their professional abilities.

In this descriptive study the issues on how to reflect the common European standards on to professional achievements of the prospective foreign language teachers in Turkey have been discussed. It has been put forward that despite some concrete efforts for training foreign language teachers through common European standards there is a lot to do for a truly successful and fruitful implementation across the country.

Kaynakça Bilgisi

Mirici, İ. H. (2015). Yabancı dil öğretmeni yetiştirmede Avrupa politikaları ve uygulamalar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 30(4), 42-51.

Citation Information

Mirici, İ. H. (2015). European policy and practices in training foreign language teachers [in Turkish]. *Hacettepe University Journal of Education [Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi]*, 30(4), 42-51.